

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona,
negyedévre 2 korona 50 fillér. Egy eszám ára 10 fillér.
Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyen-
ként, ha előfizetnek, 8 koronáért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János.
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőség-
hez (Dobay János Kézdi-Vásárhelyt) intézendők.
Kiadóhivatal K.-Vásárhely az ifj. Jancsó Mózes könyv-
nyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek
küldendők.

Khina előtt. . .!

Budapest, 1900. június 25-én.

(B. Z.) Az öldöklésnek is van rendszere.

Mondják bizonyos vér-próféták, hogy minden ötven esztendő megtermi a maga irtó világháboruját, mely végig söpri Európát, nemzeteket, államokat, társadalmi intézményeket, szokásokat, gyilkol, söpör, pusztít és sirjaikon új életet emel. Olyan szüksége a művelt földtekének a háboru, mint a levegőnek a szélviharok. Dönt, rombol, de tisztít.

A XIX-ik század ilyen volt. A század elején Napoleon csinált világraszóló ribilíót. A század közepén az elnyomottsabadság borította vértengerbe a földet.

Azután elmúlt ötven esztendő békében. Alkonyán összeült a hágai békekonferencia. A leghatalmasabb hadur az orosz csár ajánlotta meg, hogy raktározza el a művelt világ a gyilkoló fegyvert. Nem való az többé civilizált népeknek. A prófétai jóslat tehát nem válik be. Így volt tegnap.

És ma az összes európai hatalmak Khina előtt állnak. Elküldték a sárga tenger vizére páncél hadi hajóikat „rendát csinálni.” Mert a Khinai barbár. Gyilkolja a hittérítőket és a konzulokat.

Azután jönnek takui tiencsini, sanghai-i, nankingi, hong-kongi, pekingi telegrammok. Hozza a Havas, a Wolf, hogy baj van a messze keleti birodalomban. Az európai hatalmak a civilizáció nemes munkájában nagyon feltűnően versengenek. Talán össze is kapnak. Az a hír jön messziről, hogy nem birnak majd megegyezni, ha osztozkodásra kerül a sor.

A hatalmas páncél fregattok büszkén szembeállnak és ott a messze vizeken kezdetét veszi egy rettentő hadd-el-hadd, amely fegyverbe szólítja Britanniától az Urálig Európa népét. És beválllik a vérpróféták jóslata, nem lesz tiszta a vértől ez aszázad, mert az öldöklésnek rendszere van.

Világháboru készül és az háromezer év óta nem sejtetett oly borzalmas következményeket mint most. A politikai következményéhez e helyütt semmi közünk, de társadalmi következményét latolgathatjuk, mert az a feladatunk.

Soha jobban nem sujthatta az európai társadalmat egy világháboru kiütése, mint most.

Ötven esztendő alatt állig fegyverkeztek az államok képzeletet meghaladó lövegekkel, melyek mértőldekre pusztulást és halált szórnak, melyek letarolják és hamuvá égetik az emberi kéz minden alkotásait. A társadalom nyüge volt fél-századon át a modern hadviselés követel-

ményeinek. A társadalom ma koldus és éheznek. Személy és vagyon biztonságát a szocializmus és az anarchia vérben forgó szemekkel szomjazza.

A levegő telítve van elégületlenséggel. Az első ágyu löveg, mely átrepül benne, meggyújtja a bombát, melyet a nihil gyurt, a nihil készítet. Az első ágyulövés után nem a katona, hanem a tömeg veszi át a gyilkolás szerepét. A tömeg, amely torkig van tömve a forradalom tévtanaival. Ennek a tömegnek előbb meg kell tisztulni gondolkodás-módjában, világnézeteiben. Azután fog birni annyi józansággal, hogy akkor, mikor az egész földtekét harcziállítás futja be, mivel tartozzék a társadalomnak, a köznek, a nemzetnek, melynek kebelébe tartozik.

Ne legyen igazuk a háboruprófétáknak, a sötét jövőt sejtető tudósításoknak. Jóslatuk beteljesedése az európai civilizáció véres temetkezését jelentené jó időre.

Az általános béke szelleme hassa át azokat, akik most Khinában megtorlást keresnek. Ezt követeli Európa élete, szivverése.

A kis czopfos emberke, Li-Hung Csang a hálás utókor tiszteletét fogja kiérdemelni, ha békét létesít a mennyei birodalom és az európai nagyhatalmak között. Mert Khina elvész, Khina le lesz

TÁRGZA.

A BABONA A PALOTÁKBAN.

A babona a fejedelmi paloták csillogó terméiben csak oly otthonos, mint zsüpfedő szalmaviskók szűk szobájában. A jóvendőmondók hiszékeny közönsége nem csupán tudatlan és félművelt nép egyszerű emberiből rekrutálódik, hanem akad babonának nem egy rendíthetetlen híve a magas és legmagasabb körökből is. A most élő fejedelmi személyiségek közül egész sor van olyan, akiről köztudomásos dolog, hogy hisz a babonában. Különösen el van terjedve a babona az angol és a dán udvarnál.

A walesi herceg, aki tudvalevőleg nem igen huzakodik egy kis kártyavetőstől, csak olyan babonás, mint minden más játékos. Csak akkor tesz föl nagyobb összeget a kártyára, ha két hölgy között ül, akiknek azonban nem szabad feketén öltözve lenniök: a fekete ruháról azt hiszi, hogy szerencsétlenséget hoz neki. De ez még nem az egyedüli babonája. A kártyát csak a balkezevel emeli le, soha nem a jobbal. A nyereségét, melyet babonáságból soha nem számol meg, míg a játékasztalnál ül, mindig csak a jobb kezével dugja zsebre. Arra soha nem lehet rábirni, hogy hétfői napon játszó: a hétfő önála és az egész angol királyi családnál az, ami másoknál péntek: szerencsétlen nap.

A játéknak egy másik fejedelmi nagy kedvelője, Milán, volt szerb király még a walesi hercegnél is sokkal babonásabb. A roulette-nél soha sem

tesz vörösre s annyira hisz a babonában, hogy vénasszonyok szerencsétlenséget hoznak, hogy aznap bozza sem nyul a kártyához, amikor vénasszony akad az útjába. Pénteki napon nem játszik s egyáltalában semmibe sem kezd bele, mert nem csak a játéknál, hanem minden egyéb ténykedésnél a babona rabja.

Viktória angol királynőről ismeretes, hogy sürűn vet magának kártyát s feltétlenül hisz abban, amit a kártya mond. Eugénie excsászárné is nagy barátja az efajta jóvendőmondásnak s ha a két öreg uralkodónő együtt van, egymásnak olvassák ki a kártyából jóvendő sorsukat. Az angol királynő palotájában hivatásos jósök és jósnők egymásnak adják a kilincset. Signer Rufertó, Londonnak ez idő szerint leghíresebb jóvendőmondója szolgálatait nem csak az angol királynő és a volt francia császárné, hanem az előbbinek Beatrice nevű leánya is gyakran veszi igénybe.

Beatrice hercegnő a nem régen elhalt Battenbergi Henrik herceg özvegye rendíthetetlenül hisz a jóvendőmondók csalhatatlanságában mióta egy jóslat, melyet sok évvel ezelőtt mondott neki egy öreg Pythia, az utolsó betűig beteljesedett. Egy cigányasszony akkor azt jósolta meg neki, hogy az akit a hercegnő szeret, soha sem lesz az övé. Idegen országban fog az meghalni s az a férfi, akié tényleg lesz, követni fogja amazt. És tényleg így is történt. Napoleon herceg Eugénia császárné fia, akit szívébe zárt a hercegnő a sötét Afrikában a zuluk assaigaitól találva lelte halálát. Battenbergi Henrik herceg, akinek Beatrice hercegnő hitvese lett ugyan, csak Afrikában hagyta ifju életét.

Ugyanaz a cigányasszony az ő véstetjes jóslatával a walesi hercegnek is sok álmatlan éjjelt okozott. Azt jósolta ugyanis neki: „Egy koronát látok a fejed fölött lebegni. Látom, amint utánna nyulsz, de soha sem fog a fejedre ülni.” A könnyűvérű herceg ezt a kellemetlen jóslatot eleinte nem igen vette komolyan, de mikor látta, mint teljesedik be szórul-szóra mindaz, amit a cigányasszony nővérének mondott, nagyon kellemetlenül kezdte magát érezni s a jóslatból korai halálát olvassa ki.

Még többet szenved a babona nyüge alatt a dán trónörökös családja. A trónörökös fia, Károly herceg, lelkes spiritista. Szorgalmasan csitálja a szellemeket s már egész könyvtárt tesznek ki azok a kéziratok, amelyek írástudó szellemektől erednek. De maga Keresztély herceg és Lujza hercegnő is hisznek a szellemekben, ami eklatánsan bizonyult be egy alkalommal, amidőn Stokholmban, a svéd királynál voltak vendégségben.

Mint minden valamirevaló királyi kastély, a svéd királyné is hajlékot adott egy pár szellemnek, amelyek azonban nem igen respektálták az udvari szertartásokat, mert mindjárt az éjjel, hogy a dán vendégek megérkeztek, elkezdtek titokzatos játékuakat. Először is kidobták az ágyból a főkamarmestert, azután egy merész szellem a dán herceg ágyához férköztött s jéghideg kezével végigsimította a herceget arczát, ami persze nem esett nagyon jól. Harmadnap a hercegnőhöz jött egy szellem látogatába a budoirjába, amittől szegény annyira megijedt, hogy ajultan rogyott össze. A java még csak azután következett. A herceg egy este a könyvtárba ment

igazva, de ez lesz legborzasztóbb világháboru kezdete, ha osztozásra kerül a sor.

Muljon el vér nélkül a XX-ik század hajnala. Majd ha megcstonosodik, nem fogjuk féltetni társadalmunkat harezi drámaítól ugy, mint most, mikor az éretlen tömeggel mérget leheltet a kiforratlan szocializmus, nihil és anarchia.

Krónika.

Chinából egyre érkeznek a rémhírek ama iszonyu pusztításról, melyet a boxerek a rendes chinai katonasággal együtt véghez vittek. A hírek a táv-irati vonalak elvágása miatt, csak általánosságokban beszélnek, de majd, ha az európai csapatok megérkeznek és az utat megnyitják, akkor nyerhetünk tiszta képet azon öldöklésről és rombolásról, melyet a felkelők a tenger parttól messzebb fekvő vidékeken végrehajtottak. Ez idő szerint még biztosan azt sem lehet tudni, hogy mi lett sorsa azon nemzetközi csapatnak, mely Pekking felé nyomult az ottani követtségek és európaiak védelmére; a követtségek helyzetéről is ellenmondó hírek érkeznek. Egyik hír szerint a követek még Pekkingben vannak s másik szerint a segítő csapatnál vannak, mely Pekkingtől néhány mérföldnyire elszáncolta magát s a chinai csapatok által körülvéve, szorongva várja a segítséget, újabb táviratok szerint már felmentették. Ezalatt a tenger parton egy olyan óriás hajóhad gyűlt össze, minőt a világ alig látott. 73 modern, hatalmas hadihajó, melyek árboezain négy császárság, két királyság és a föld két legnagyobb köztársaságának lobogói lengenek. Több, mint félmillió lóerő kell hozzá, hogy mozgásba hozza ezeket a tengeri kolosszusokat, melyekről 650 nehéz ágyu egyetlen vezényszóra a támadás pontjára egyidejűleg 32.000 kilogramm vasat és aczelt zúdithat. Ezenkívül még 820 közép nagyságu ágyu, 26 könnyű, pataszállító ágyu, 252 mitrailleuse és 182 torpedóágyu van a hatalmak hajóin, köztük 578 gyorstűzelő, melyek peczenként 8—12 lövést tehetnek. Az egész óriási flota államok szerint rendezve, következő hajókból áll:

Anglia: Összesen 20 hajó, 89,275 tonnatartalommal, 391 ágyuval, 78 mitrailleussal és 62 torpedóágyuval.

hogy egy könyvet hozzon ki magának, melyet reggel benfelejtett. Mivel tudta, hogy a könyv hol fekszik nem gyújtott világot, hanem csak úgy ment be a könyvtár sötét termébe. Alig, hogy bement, a szomszéd termekben levő kísértet iszonyu kiáltást hallott s utánna heves viaskodás zaját. Gyorsan behatoltak a könyvtárba s ott találták halotthalványan reszkette, eltorzult arcvonásokkal a szegény herceget.

Mi történt? A szellemek egész csordája rátette magát, kikapták a könyvet a kezéből s fojtogatni kezdték. A herceg viaskodott velük s esodlatos módon épen menekült meg körmeik közül Persze kikutatták az egész kastélyt, de a hunczut szellemekre bizony nem találtak rá, csak a könyv hevert ott a padlón szétrongyolva és egy pár szék volt feldöntve. A hercegi pár azonban jóllakott a szellemekkel s nyomban ott hagyta a svéd kastélyt. Mindakotlen persze szentül meg vannak győződve, hogy tényleg szellemek voltak, akiket láttak és akikkel a herceg viaskodott.

A belga udvar sem ment minden babonától. Klementina hercegnő Stefánia özvegy trónörökösné huga tele van babonás hittel. Az olasz trónörökösrel kellett volna egy időben jegyet váltania, egy rettenetes álmokép azonban arra birta, hogy ígéretét visszavegye. Azt álmodta ugyanis, hogy lent van a pokolban, mint kárhozott, a többi kárhozottól körülvéve. Ezt az álmot úgy magyarázta, hogy Istennek nem tetsző dolgot cselekszik, ha olyannak nyújtja kezét, aki a pápa ellensége.

... Mint ezeknél a királyi udvaroknál, úgy bizonyára a többiekénél is buján tenyész a babona szapora palántája, melyet bizony nem egyhamar fog éltető nedvétől megfosztani a fölvilágosodás izzó fénye.

Csikós István.

Oroszország: Összesen: 19 hajó, 81.980 tonna, 399 ágyu, 38 mitrailleuse, 38 torpedóágyu.

Japán: Összesen: 8 hajó, 39,210 tonna. 206 ágyu, 18 mitrailleuse, 31 torpedóágyu. A japán hajók mind nagyon gyorsjáratuak, ágyuk a legmodernebbek.

Németország: Összesen 7 hajó, 27,900 tonna. 125 ágyut, mitrailleuse, 19 torpedóágyu.

Franciaország: Összesen: 7 hajó, 25,425 tonna, 148 ágyu, 18 mitrailleuse, 17 torpedóágyu, 179 tiszt, 3514 ember.

Észak-amerikai Egyesült-Államok: Összesen 9 hajó, 23,579 tonna, 151 ágyu, 3 mitrailleuse, 12 torpedóágyu.

Olaszország: Összesen 5028 tonnatartalommal, 50 ágyuval, 10 mitrailleussal és 4 torpedóágyuval.

Ausztria-Magyarország: részéről csak a „Zenta” torpedó-cirkáló hajó áll Taku előtt, 2300 tonnatartalommal, 20 ágyuval és 1 torpedóágyuval.

Az egész flottán 650 nehéz és 815 közepes ágyu 259 mitrailleuse és 182 torpedóágyu van. A 73 hajó építése és felszerelése összesen 315—317 millió forintba került.

A délafrikai háboru még egyáltalában nem ért véget, még 10—15 ezer bur fegyverben van s állandóan harcban az angolokkal. Nem régiben is megtörtént, hogy egy angol ezredet a burok megtámadtak, egy részét megölték s megsebesítették a más részét pedig elfogták. Az egész ezredből egy ember sem menekült meg. És ez a guerilla harc foly állandóan s leköti az egész angol hadserget.

Minden jel arra mutat, hogy a burok valamelyik nagyhatalom részéről biztosítást nyertek arra nézve, hogyha még egy ideig tartják magukat az intervenció meg fog törénni. A bur háborut tehát addig befejezettnek nem lehet tartani, míg csak egy csapat fegyverben áll.

Trónörökösünk házassága. Már hónapokkal ezelőtt hoztak a lapok híreket arról, hogy Ferencz Ferdinánd trónörökös nőül veszi Chotek Zsófia grófnőt. A híreket akkor nyomban dementálták „illetékes helyről,” de azért a hír ismét meg ismét felmerült. A napokban aztán minden előzmény nélkül közölték most már hivatalos alakban, hogy a házasság megtörténik s hogy ő felsége beleegyezését megadta. Minthogy ezen házasság nem egyenrangú, a trónörökösnek nyilatkozatot kellett tennie, mely szerint felesége és gyermekei részére lemond mindazon jogokról, melyek őt, mint császári, illetőleg királyi család tagját megilletik. Ezen aktus mult csütörtökön ment végbe az összes főhercegek, miniszterek s fő méltóságok jelenlétében. Trónörökösünk feleségét tehát csak az „ő cs. kir. felsége hitvese” cím illeti meg s ezen házasságból származó gyermekek főhercegi címet nem viselhetnek s a trónörökösödésből ki vannak zárva. A trónutódlás Ottó főhercegre s törvényes gyermekeire száll át. A házasságkötés a trónörökös és Chotek grófnő között — az eddigi hírek szerint — jövő hó 1-ső napján fog Reichstadtba megtörténni.

Az „EMKE”-ről.

Az igazgató-választmány ülése 1900. jun. 12-én.

Jelen voltak: Béli Ákos gróf elnök, Kornis Viktor grf alelnök, Sándor József t. alelnök-főtítkár, Merza Lajos kir. tan., főpénztáros, Böry Ernő és, Fekete-Nagy Béla jegyzők, Szekula Ákos ell. női Feilitzsch Arthur báró és Deák Albert dir. tagok; D. Deák József, Kuskó István, Pál István, Polez Rezső, Solymossy Olivér, Szabó Samu, és Vuchetich Sándor választott és alapító vál. tagok.

Elnök a gyűlést megnyitván, bejelenti, hogy Weisz József dr. betegséggel menti ki elmaradását. Mult ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, hitelesítettik.

T. alelnök-főtítkár megteszi havi jelentését. Szolgál tudásul.

Merza Lajos kir. tan., főpénztáros jelentése szerint az egyesület mult havi forgalma 5578 kor. 25 fillér. Ebből készpénzbevétel 463 kor. 15 fillér. Összes vagyon 2.563,848 kor. 08 fillér. Szolgál tudásul.

Fölolvasásra kerül Sándor János Kis-Küküllő-vármegye főispánjának átirata az Emke működésére és továbbfejlesztésére vonatkozólag. Örvedetes tu-

domásul vétetik s fölkéretik, hogy a vármegyei főkválasztmány ujjászervezésének élére állni sziveskédjék.

Direktorium javasolja, hogy a szept. 8-ára Kolozsvárra megállapított közgyűlés helyéül a városháza s idejéül délelőtt 10 óra tűzessék ki. Elfogadtatik.

Olvastatik a Háromszékvármegyei iparfejlesztő bizottság átirata, melyben közli a vármegye területéről a legutóbbi 5 évről szóló kíváncsorsok statisztikáját s egyben kéri, hogy az egyesület a kíváncsors megállítására az iparfejlesztő bizottságnak az általa követett irányban segédkezet nyújtani sziveskédjék. A választmány kimondja, hogy az iparfejlesztő bizottság törekvéseivel egyetért és azt erejéhez és munkaprogramjához képest támogatni kész.

Szekelyföldi iparkiallítás rendező-bizottsága a Hegedüs Sándor kir. keresk. miniszter szekelyföldi utazása alkalmából rendezendő iparkiallítás támogatására 100 korona segélyt kér. A Kovács Sándor-féle alaptól megszavaztatik.

Az aranykúti Emke-iskola megnyitó ünnepélye mult hó 27-én megtartatván, ez alkalommal a kiküldött bizottság tapasztalta, hogy az új iskola alapkövei porladoznak. Kimondatik jó fajta faragott követ pótlása, mely ezből 360 korona megszavaztatik.

Olvastatik az ördögkúti Emke-iskola felügyelő-bizottsága átirata, melyszerint új óvó-épületet emelni vagy törlesztő kölcsön megszavazására évi járadék biztosítását kéri. Tekintettel, hogy Ördögkúton állami iskola létesül, a vál. az óvó fenntartását a külföldi oldalról mutatkozó áldozatkészségtől teszi függővé.

Kozma Ferencz kir. tanácsos, tanfelügyelő hazafias működését megjutalmazására ajánlja Pap Ágoston, bácsi g. kath. tanítót. 100 korona jatalomban részesül.

Frank-Kiss János fiai kolozsvári czég az Emke-kályhák után a bruttó bevételből ajánl fel 3%-ot. A szerződés megkötése kimondatik.

Bemutatatik a Flóra-féle gyár Emke mosószappana. A kitűnő szappant a választmány minának elfogadta.

E. M. K. E. értesít, hogy egy bécsi osztrák czég engedély nélkül hozott az E. M. K. E. nevén egy iparczikket forgalomba. A törvényes lépések megtételnek.

Kolozsvár városi kir. járásbiróság a Mohay Károlyné-féle hagyaték után 7152 korona 64 fillér örökösödési illeték befizetésnek szükségéről értesít. Tekintettel a kir. közigazgatási bíróság ide vonalkosó döntvényére, az E. M. K. E. iiy díj fizetése alól mentes. Járásbiróság erről értesítettik.

Tüdös János dr. ügyvéd és testvérei emelkedett szellemű átirat kíséretében elhunyt testvérük, néhai Tüdös László dr. ügyvéd emlékére 1000 koronás alapítványt tesznek. Köszönettel fogadtatik.

Néhai özv. Adler Józsefné végrendeletében hagyott 200 korona kifizetésére Borsai Dezső Nagy-Enyedről kötelezi magát. Köszönettel fogadtatik.

Fekete-Nagy Béla jegyző indítványozza, hogy az E. M. K. E. támogatta ipari vállalatok áruikat idehaza magyar körözüvényekkel terjesszék s levelezésüket is az ország tefületén belül magyarul folytassák, kivéve azokkal szemben, a kik az ellenkező iránt óhajukat kifejezték, vagy a kikről föltehetni, hogy magyarul nem értenek. Elfogadtatik, t. alelnök-főtítkár azon hozzáadásával, hogy hasson oda az egyesület, mikép a belső ügyvezetési nyelv is magyar legyen.

Több tárgy nem lévén, elnök a gyűlést beárta azon kijelentéssel, hogy a nyári szünet miatt, július és augusztus hóban rendes választmányi ülés nem lesz.

Az iparosok nyugdíj-ügye.

Irta: Szenterszébeti Szakáts Péter.

(Folytatás.)

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kerületét alkotó Csik-, Háromszék-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyek s Marosvásárhely sz. kir. város halálózása átlag 1891—1895-ig 2.85%-ot tett, 1896-ban pedig 2.99%-ot: vagyis daczára magas fekvésének és havási klímájának, halálózási százaléka — habár az 1891—95. évi viszonylatban alul marad az országos átlagon — 1896-ban azt túlhaladta.

Kitetszik az előadottakból, hogy hazánkban a

halálozás 3% körül mozog átlagosan; ami azonban a korosztályokat illeti, ezeknél a halálozás a legerősebb 0—19 éves korig és 60 éven fölül, mely utóbbihoz a legközelebb áll a 40—59 év közti korosztály.

A halálozási arányszám az illető korosztály %-ban is a legnagyobb a 60 éven fölül 7.44%, 7.67% s 7.81%-al, valamint a 40—59 év 1.77, 1.78 és 1.80 %-al 1896., 1897. és 1898. évekre vonatkozólag, mely számok megfelelnek az 1891-ig visszamenő évek átlagának.

Mindezek dacára az évi halálozások számát a nyugdíj-egyesületnél, és alódás kikerülése végett, csupán 2.5% al vettem számításba, hogy annál szilárdabban építhessük arra további számításainkat.

Ami tovább a rokkantságok, illetőleg munkaképzetlenségek számát illeti, erre nézve a „Magyarországi könyvnyomdászok és betűöntők egyeteme” évkönyveiből vett adatok nyújtanak tájékoztatást. Ezen adatok szerint a nevezett egyesület nyugdíj-osztályának tagjai közül nyugdíjat élvezett 1895-ben 47 egyén. A segélyezett árvák száma pedig 72 volt.

A fentebb vázolt alapszabály szerint egy nyugdíjas egyénnek megfelel 6 árva, vagyis a 72 árva egyenlő 12 nyugdíjas egyénnel: mihez képest a jelzett évben 59 felnőtt egyént megillető teljes nyugdíj adatot ki; mely szám a nevezett egyetemi nyugdíj-osztálya 2801 akkori tagjának 2.1%-át teszi.

Ugyanazon egyetemen 1896-ban 54 nyugdíjas tagja és 85 segélyt élvező árvája volt, ami az iméntiek szerint, 68 teljes nyugdíjasnak felel meg. Ez a szám az ugyanazon évben volt 2825 tagnak 2.4%-a.

1897-ben 56 nyugdíjasnak és 89 árvának 71 egész nyugdíj adatot ki és így a 2939 tagnak 2.42%-át megillető nyugdíj- és segélyösszeg enyhítette a tagoknak, vagy hátramaradt árváknak az élet nehéz gondjait.

Az özvegyek a tervezett nyugdíj egyetemi alapszabályok értelmében elhalt férjeik után nyugdíjat nem élveznek, hanem csak egyszer s mindenkorra szóló s a férjeik által befizetett tagsági díjak 30%-át tevő végkielégítést nyernek.

A „Magyarországi nyomdászok és betűöntők egyeteme” évente átlagosan 20 özvegy részesül segélyezésben, ami a tagok több évi átlagában 0.7%-nak felel meg.

A nevezett egyesület nagyérdemű elnökének szóbeli nyilatkozata szerint a nyugdíjasok létszáma 25 év alatt 2.5%-ra még egy évben sem emelkedett.

Pedig ezen egyetemen nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény, hogy ennek tagjai mindannyian olyan ipart űznek, a melytől az összes iparnemek közt a legkárosabb hatással van a szervezetre, amit évkönyveinek betegségi statisztikája is kétségszöveg nélkül igazol.

Az ország egyes vidékein szervezendő nyugdíj-egyesületeknél tehát, melyeknek tagjai a társadalom különböző foglalkozású iparos elemeiből csoportosulnak, ahol az egészségi viszonyok és így a rokkantsági esélyek is sokkal kedvezőbbek, mint a nyomdász, és betűöntő iparnál, teljesen reális, ha az egyesület taglétszáma után, a számadatokkal igazolt legkedvezőtlenebb százaléknál is magasabb 2.5%-al számítjuk az évente segélyezésre szoruló rokkantak és árvák összes létszámát.

Kikeresve így a hazai adatokon nyugvó azon ismeretleneket, a melyek támpontul szolgálnak a nyugdíj egyesületek szervezésénél, a továbbiakat már tisztán számítási műveletek képezik.

(Folyt. köv.)

Színház.

Dicséretesen nagyszámu közönség, hangos taps, többszöri kihívás s meglegedett nyilatkozatok minden ajakról — ez színházi estéink szignaturája. Kis közönségünk itthon lévő része igazán lelkesedéssel adózik Tiszay társulatának s ez a lelkesedés azért értékes, mert őszinte, igaz s mert az érdemnek szól. Lehet, hogy vannak, kik ebben egy kis vidéki naivitást is vélnek látni, de ezeknek ez egyszer nincs igazuk, mert a társulatnak kitűnő erői vannak, az előadások egytől-egyig magas nívóan állanak s így valóban méltó ez a derék művész kolónia arra, hogy közönségünk — mely az e nemű élvezetből legtöbbször kapja a rosszszat, ritkán a jobbat s még ritkábban a jót — megbecsülje őket s kellemes emlékvé tegye ittlétüket.

Szerdán a Magyar Színház népszerűvé vált megnyitó darabja, a Gósák került színre igen

gondos előadásban. A szereplők közül legelső sorban a szép, székeparókás Tiszayné érdemel dicséretet, ki Mollyt adta. Élénk, temperamentumos játékaival, kecses és bátor tánczával, nagy izléssel elénekelt dalaival sok tapsot s egy nagyon is szerény virágcsokrot aratott. Nagy virtuozitással énekelt Székula Sárika Mimosa szerepében. Kellemes hangjában sok erő fény van s játéka is ügyes volt. Tisztelői néhány rózsát dobtak neki. Szópon énekeltek még Mezey Andor (Reginál) és Kozma Pista (Katána). Juliette francia leányt Szirmay Olga képviselte kissé hidegen. Egy pajkos, könnyű vörű francia hölgy nem lehet olyan — komoly, miut a milyen a kisasszony volt, Tiszay ismert ügyességgel személyesítette a rendőrfőnököt, Nádasy pedig (Kincsi) helyi vonatkozású kupléival aratott sok tapsot. Pompásan volt betanítva a kar is s ezért méltán éri elismerés a karmestert.

Csütörtökön Füredi Gusztáv, a budapesti Nemzeti Színház tagjának közreműködésével a „Válás után” című pompás vígjáték lett előadva. A közönség derült jókedvvel fogadta az ötletes és szellemes darab mulatságos jeleneteit s sokat tapsolt a szereplőknek, kik közül Füredi Gusztáv (Düval Henri), Vágó Béla (Bourgenont), Németh János (Corbülön) jeleskedtek. Nagy Vilma (Bonivardné) szerepét a kellemetlen anyós minden természetességével ruházta fel s mindvégig ügyesen játszott. Kedves volt Korlosy Ilonka is.

Pénteken Bokor Józsefnek egy újabb népszínműve, a „Gyerek Asszony” ment. Az előadás dicséretes volt. Tiszayné (Barosa) nagyon takaros és eszes menyecskét, Németh János (Csendes Vince) kitűnő plébánost s Nádasy József (Ugron Sanyi) ügyes molnár inast mutatott be. A féltékeny molnár szerepét (Hamvas István) Mezei Andor rajzolta meg jól. A többiek is derekasan megállták helyüket.

Irodalom.

Hogyan készült el Kossuth Lajosnak 1848-i leghivebb arcképe.

A fővárosi 1848—49-iki Kossuth muzeum évek óta foglalkozik annak megállapításával, hogy a világ minden részéből összegyűjtött ezernél többféle Kossuth arcképek között, melyik a leghivebb kép. Az 1848-iki Kossuth képek olyan sokféle, hogy e miatt a nagy közönségnek alig lehet fogalma arról, hogy hát milyen volt, hogy nézett ki 1848-ban a mi dicső kormányzónk.

Kossuthnak nyomtatásban megjelent legelső arcképet 1841-ben Eybel rajzolta, ki a bécsi Belvendernek képtár őre és híres arcképfestője volt. Ez a legrégebbi nyomtatott kép igen szép, de az 1847-től 1853-ig készült Kossuth fényképek és Daguerrotypek nyomán egész biztosan lehet megállapítani, hogy az Eybel képeken Kossuthnak arca nem élethű.

Jeles művésznök Barabás 1848—49-ben többször rajzolta meg Kossuth arcképét, de egyet kivéve, épp úgy nem sikerültek, mint a hogy Petőfit nem jól rajzolta meg a nagy mester. A legelső 1847-iki Kossuth Daguerrotype arckép báró Helfert v. b. t. tanácsosnak, az 1848-iki események híres történészenek és az 1848—39-iki emlékek egyik legnagyobb gyűjtőjének birtokában van Bécsben, ki erről másolatokat ajándékozott gróf Kreith Bélának. Érdekes, hogy a fénykép másolatokat dr. Helfertnek jó barátja Lobanff herezeg a meghalt bécsi orosz nagykövet készítette 1890-ben.

A báró Helter-féle Daguerrotype, e Barabás-féle legjobb kép és az emerald féle Daguerrotype fényképek után emlékeztető nyomán festette meg Kossuth Ferencz ajándékképp gróf Kreith Bélának, Kossuth Lajos 1748—49-iki leghivebb arcképét. E képmásolási és sokszorosítási jogát is gróf Kreith Béla muzeumnak ajándékozta Kossuth Ferencz.

Ugyancsak Kossuth Ferencz festette meg édes atyjának öregkori arcképét az élő Kossuthról olyan hűven, hogy akik a legnagyobb magart Turinban szerencsések voltak láthatni azok meggyőződhetek arról, hogy soha életükben hűvebb arcképet nem láttak, mint a minőt Kossuth Ferencz festett dicső atyjáról.

Az eredeti és leghivebb képről festenek művészeink a budapesti 1848—49-iki muzeumban Kossuth arcképeket, városok és egyetemek számára. 230 forintba kerül szép rámaival egy térdig festett életnagyi Kossuth kép, melynek magas-

sága másfél méter, szélessége egy és egy harmad méter. Életnagyi mellkép, formában rámostól 35, 50 forint, vagy 100 forintba kerül egy-egy jól festett Kossuth vagy Petőfi kép, 5 forint 50 krért is ad a budapesti 1848-as és Kossuth muzeum és egy nyomtatott életnagyi Kossuth képet.

Mielőtt a most nyomtatásban kiadott 1848—49-iki leghivebb Kossuth kép eredetijét a fővárosi szabadságharczi muzeum, mint tökéleteset elfogadta volna, bemutatta a képet nagy asszonyunknak Ruttkayné Kossuth Lujának, aki kijelentette és reá is írta a képre, hogy ez az 1849-iki egyetlen hű arcmása Kossuthnak. Ezenkívül belett mutatva a kép Kossuth 1849-iki számos ismerőseinek különösen olyan festőművészeknek, akik Kossuthot 1848-ban ismerték. Megnézték a képet a még élő 48-as jeleseink és Kossuthnak rokonai, volt barátai is, akiknek véleménye nyomán, a kép addig lett javítva, míg egyhangulag kimondatott, hogy ez immár tökéletes. E képek eredetije, valamint a Kossuth Ferencz által festett, fent leírt két nagyszerű Kossuth kép is a fővárosi 1848-49-iki muzeumban IV., (Gránátos-) Városház-utca 14. sz. a. látható. Ez utóbbi képet tetemes ármérsékléssel kapják, akik az 1848—49-iki muzeum kiadmányából már valamit vettek.

Ujdonságok.

— Választás. A Kézdi-Vásárhelyt megürült tiszti orvosi állás f. hó 30-án töltetett be Szentiványi Miklós alispán elnöke alatt. Ezen választás iránt olyan érdeklődés mutatkozott, minőre a mi városunkban példa egyáltalában nincs. A képviselő testület igen kevés kivétellel — teljes számban jelent meg — s összesen 52 szavazó lap adatott be. A választásnál több rendbeli malheur történt. minek következtében 3-szor adták be szavazataikat a képviselők. Először is egy olyan egyén szavazott le, ki ez idő szerint nem tagja a képviselő testületnek s ezért elnök alispán új szavazást rendelt el. Ekkor meg az történt meg, hogy 52 szavazó lap találtatott az urnában, de a szavazat szedő bizottság jegyzékébe 51 képviselő volt bevezetve. Ennél fogva a választás harmadszor is meg kellett ismételt s ezúttal eredményesen. Három pályázó volt, ugymint: Dr. Dávid János gyórkori orvos, Dr. Tóth József és Dr. Szentpéteri Bálint körorvosok. A kandidáló bizottság következőleg alakult meg. A képviselő ifj. Tóth Istvánt és Dr. Bánffy Zsigmondot választotta meg, az alispán pedig Kovács Jánost bi tokos és Dr. Szacsavay Gyulát jelölte ki a maga részéről. A jelölő bizottság rövid tanácskozás után Dr. Szentpéteri Bálint és Dr. Tóth Józsefet egyhangulag és Dr. Dávid Jánost pedig szavazat többséggel kandidálta, utóbbira nézve kimondván, hogy a törvényben előírt 2 évi gyakorlati időből ugyan 6 hónap hiányzik, de ez ezen időt a kolozsvári klinikán folytatott egy évi gyakorlat pótolja. A másik két jelölő nézve a kandidáló bizottság kimondandónak véleményezi, hogy megválasztatásuk esetén kötelesek az eddig viselt körorvosi állásaikról lemondani, mivel ezeket a városi tiszti orvosi állással együtt meg nem tarthatják. Ezután megejtették a választás, mely alkalommal Dr. Dávid János 22, Dr. Tóth József 20 és Dr. Szentpéteri Bálint 10 szavazatot nyert, de mivel a szavazó lapok száma a jegyzékkel nem talált, új választás rendeltetett el. A második választás eredménye a következő lett: Dr. Dávid János kapott 30, Dr. Tóth József 21 és Dr. Szentpéteri Bálint 1 szavazatot. Ezen eredményt alispán ur kihirdetvén, Dr. Dávid Jánost K.-Vásárhely város általános többséggel megválasztott tiszti orvosának jelentette ki. Az új orvos megjelent a gyűlés teremben s éljenzessel fogadtatott. Elnök alispán igen szép lendületes szavakban adta tudomására az új orvosnak megválasztását, ki meghatva mondott köszönetet a bizalomért s igéretet tett, hogy legjobb erejével igyekezní fog feladatának megfelelni s a bizalmat kiérdemelni. Ezután elnök alispán ur a képviselő testület viharos éljenzése s rokonszenves tüntetései között zárta be a közgyűlést.

— Színészet. Füredi F. Gusztáv a budapesti nemzeti színház művésze, a ki csütörtökön nagy sikerrel vendégszerepelt a „Válás után”-ban, még kétszer lép fel városunkban Tiszay Dezső társulatánál, még pedig hétfőn a „Napoleon öcsém”-ben, mint Tállyai ügyvéd és szerdán a „Házi béke” cz. francia vígjátékban mint Lucian Moreán.

— Konfirmáció. Az ev. ref. egyház 1885-ben született mindkét nemű ifjainak konfirmációi, oktatása július hó 3-án kezdődik. Az érdekeltek szülők gyermekeiket e napon kell felküldjék jelentkezés végett a templomba.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.